

Az otthoni tanulás, nevelés és a családi háttér kapcsolata

Markos Valéria - Dusa Ágnes Réka – Engler Ágnes – Pusztai Gabriella

Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért – Debreceni Egyetem

Elméleti háttér

Előadásunkban az otthoni tanulás, nevelés és a családi háttér összefüggéseit vizsgáljuk. Az otthoni tanulás fogalma alatt nem a homeschooling témakörét értjük, hanem az iskola utáni és hétfégi otthoni neveléssel, tanulókkal kapcsolatos tevékenységeket. A következő nemzedék emberi tőkéjébe, más értelmezésben bio-pszicho-szociális fejlődésébe való idő- és energiabefektetésként is lehet értelmezni. Korábbi kutatások alapján erre az időbefektetésre különböző társadalmi rétegek másféle stratégiákat alkalmaznak (Bocsi 2015; Guryan et al 2008; Kornrich – Furstenberg 2013).

Módszer

A Kopp Mária Intézet a Népesedésért és Családokért által vezetett Értékteremtő gyermeknevelés című kutatásunkban a negyedik osztályos gyermeket nevelő szülők és az őket tanító pedagógusok országos reprezentatív mintáján végeztük. Előadásunkban a szülői adatbázisát használjuk fel (N=1156). A mintavétellel kapcsolatos elvárás volt, hogy a tanulók összetétele (regionalitás, lakóhely településtípusa, szociális helyzet) hűen reprezentálja a negyedik évfolyamos tanulói populációt, valamint a kiválasztott iskolák fenntartói besorolása ne térjen el az adott térségre jellemző arányoktól.

Hipotézisek

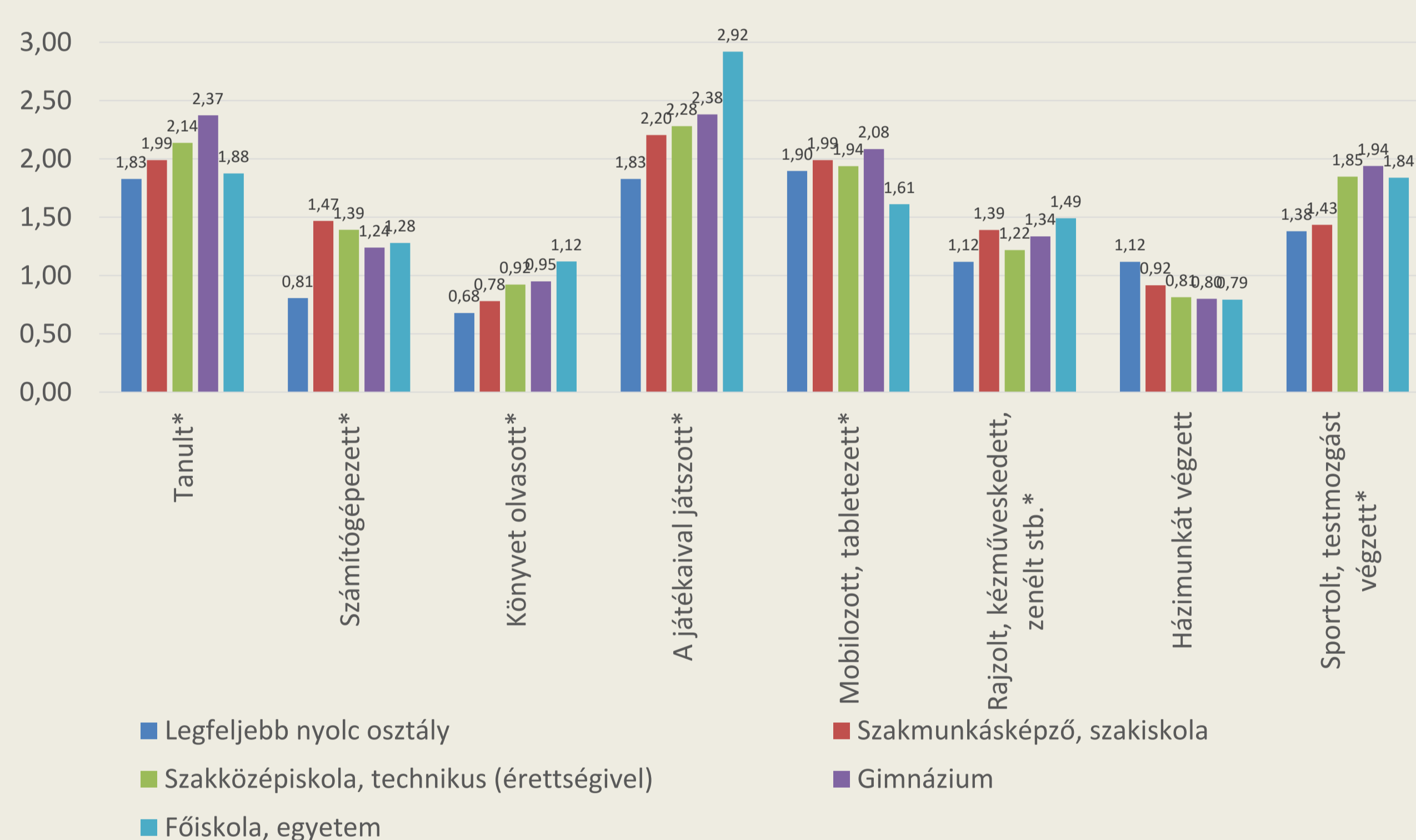
1. Az otthoni időtöltés minőségét a szülői státus határozza meg, az anya iskolázottsága várhatóan nagyobb hatást gyakorol.
2. Az alacsonyabb státusú szülők nagyobb szükségét érzik külső segítő bevonásának az otthoni tanulásba, a házfeladat ellenőrzésébe, gyakorlásba.
3. A társadalmi háttér egyenlőtlenségei a szülők gyermeknevelési tevékenységének egyenlőtlenségeiben is tükröződnek.

Eredmények:

1. Hipotézis: Az otthoni időtöltés minőségét a szülői státus határozza meg, az anya iskolázottsága várhatóan nagyobb hatást gyakorol.

Egy átlagos hétfégen a tanulók az alábbi tevékenységekkel töltötték idejüket: játékaival játszott (2,33 óra), mobilozott, tabletezett (1,92 óra), rajzolt, kézműveskedett, zenélt stb. (1,76 óra), könyvet olvasott (1,63 óra), tanult (1,30 óra), sportolt, testmozgást végzett (1,20 óra), számítógépezett (0,89 óra) és házimunkát végzett (0,85 óra).

Egy átlagos hétfégen összesen hány órát végezte a gyermeke otthon, önállóan az alábbi tevékenységeket? (órában megadva, átlagok) – Az anya iskolázottsága szerinti bontásban. (A szignifikáns eltérések csillaggal jelölve). (N=1156)

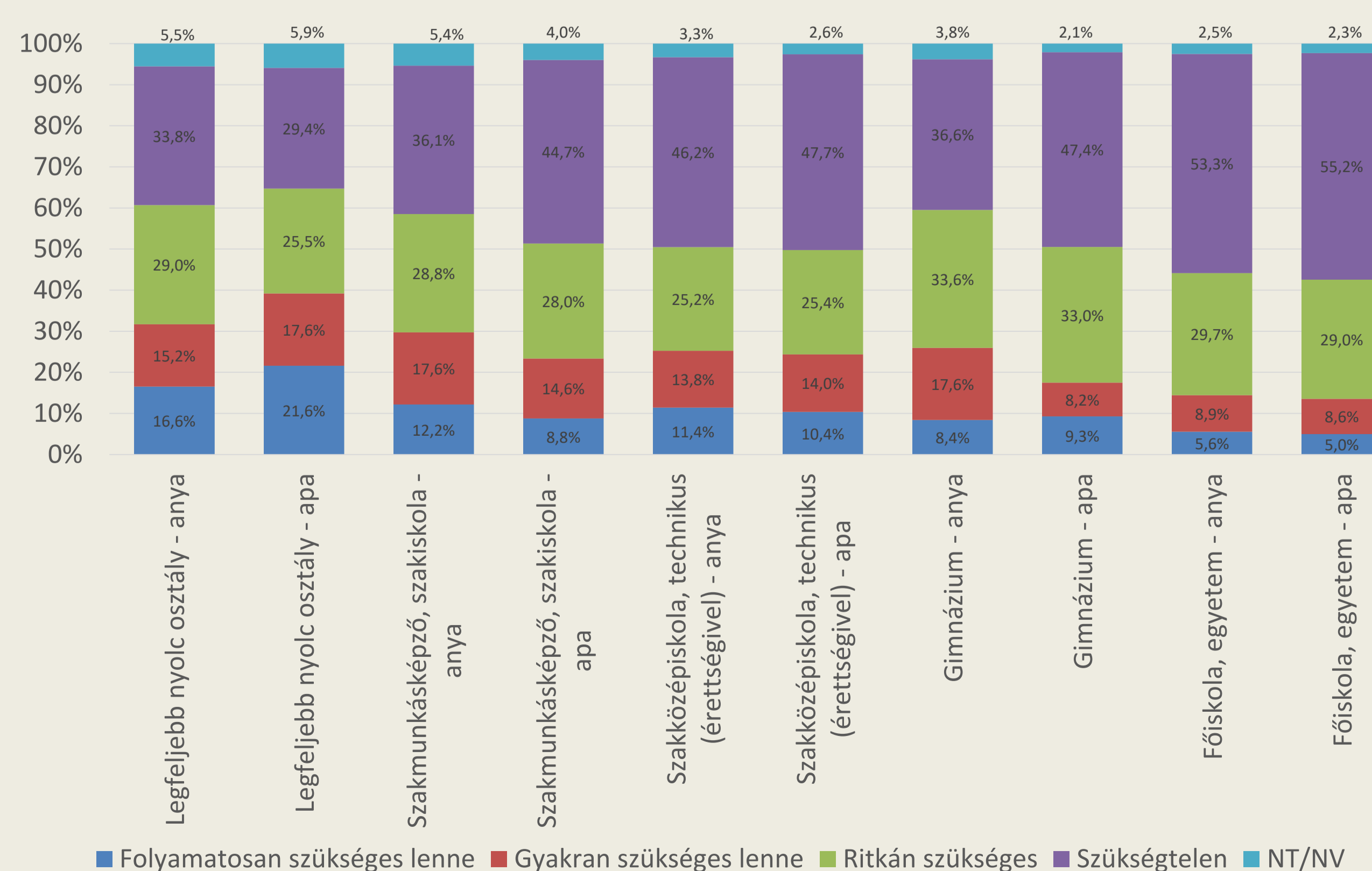

Az apa iskolázottsága és a gyermek otthon, önállóan végzett tevékenységvégezése kapcsán az alábbi esetekben találtunk hasonló szignifikáns eltéréseket: tanult, könyvet olvasott, játékaival játszott, mobilozott/tabletezett, sportolt/testmozgást végzett.

2. Hipotézis: Az alacsonyabb státusú szülők nagyobb szükségét érzik külső segítő bevonásának az otthoni tanulásba, a házfeladat ellenőrzésébe, gyakorlásba.

A szülők 10%-ának folyamatosan szüksége lenne arra, hogy segítséget kapjon az otthoni tanulásban, a házfeladat ellenőrzésében. A szülők további 13%-ának gyakran lenne szüksége segítségre, 28%-ának ritkán lenne szüksége, 42%-a szükségtelennek gondolja és a szülők további 7%-a nem tudja, hogy szükséges lenne-e segítségre, vagy nem válaszolt a kérdésre.

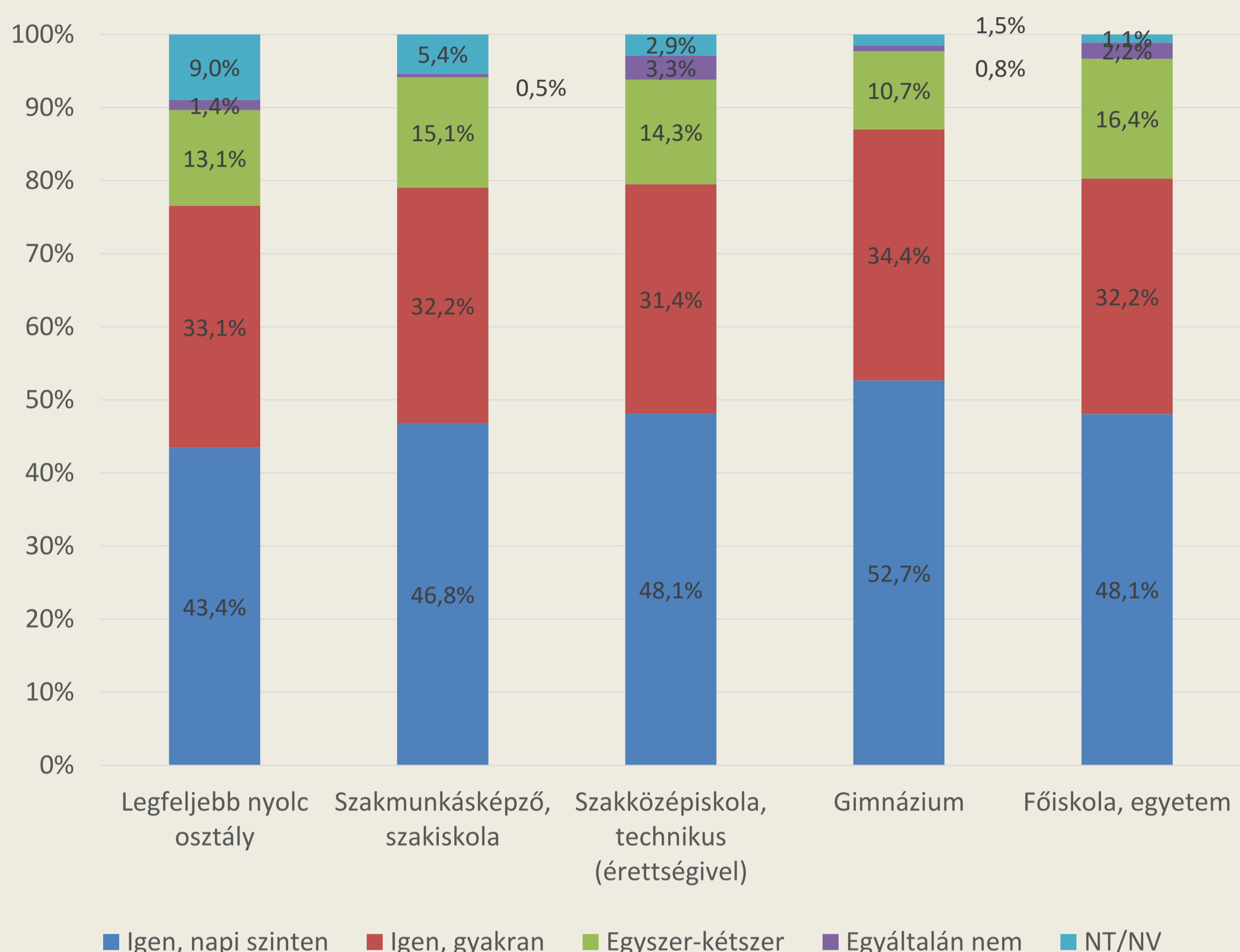
Szükségesnek érzi-e, hogy a gyermeke neveléséhez segítséget kapjon az otthoni tanulásban, a házfeladat ellenőrzésében, gyakorlásban – Az anya (p=0,000) és apa (p=0,000) iskolázottsága szerinti bontásban.

3. Hipotézis: A társadalmi háttér egyenlőtlenségei a szülők gyermeknevelési tevékenységének egyenlőtlenségeiben is tükröződnek.

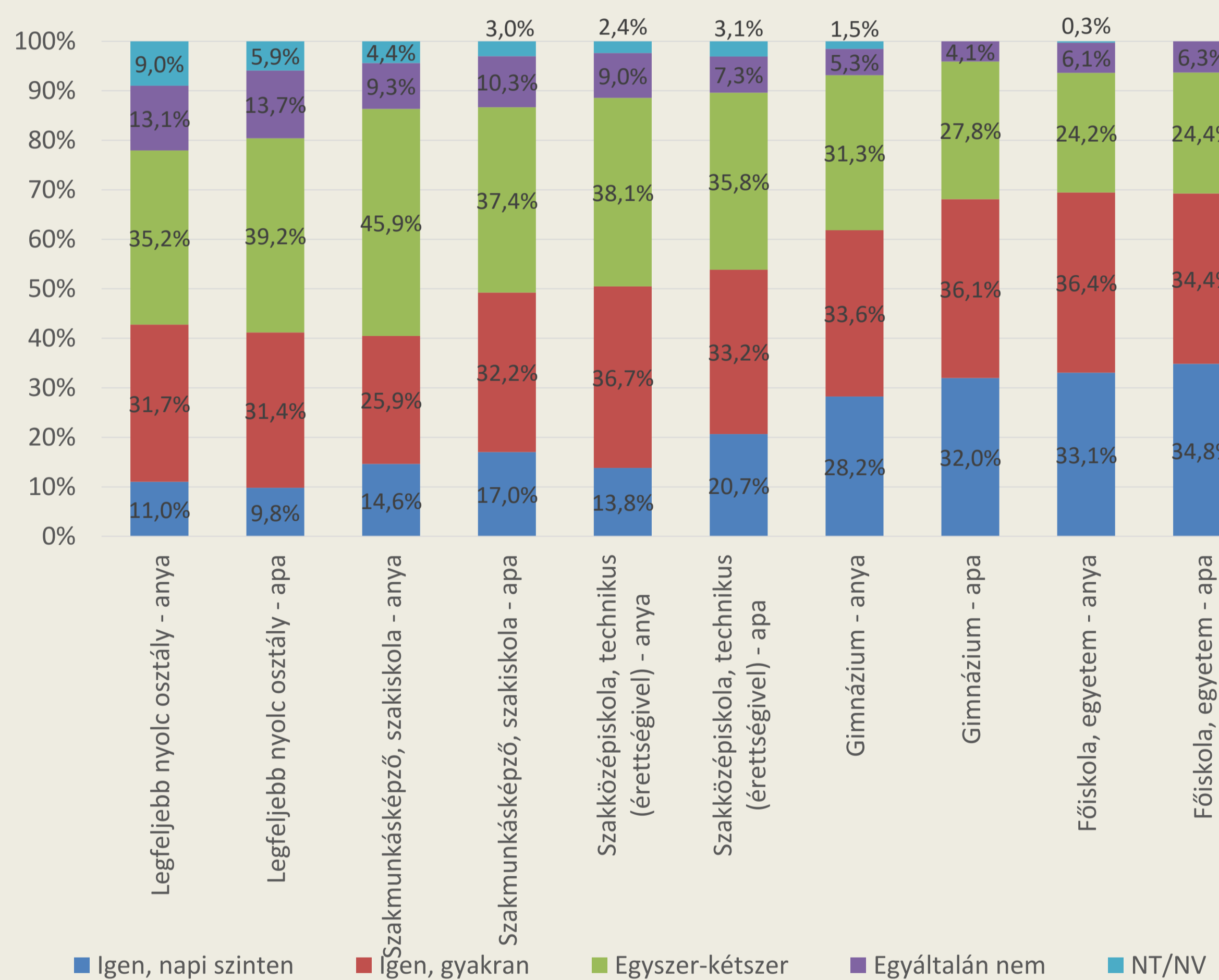
A szülők 45,5%-a napi szinten, 31,7%-a gyakran, 14%-a egyszer-kétszer, 2,1%-a egyáltalán nem tanult együtt a gyermekével az elmúlt egy hónapban. A szülők további 6,7%-a nem válaszolt erre a kérdésre. Ennél a kérdésnél kizárólag az anya iskolázottsága mentén találtunk szignifikáns különbséget.

Előfordult az utóbbi egy hónap alatt, hogy Ön a következő tevékenységeket végezte a gyermekével? – Együtt tanult a gyermekkel – Az anya iskolázottsága szerint. (p=0,009) N=1156

A szülők 20,7%-a napi szinten, 32,4%-a gyakran, 32,6%-a egyszer-kétszer, 8,2%-a egyáltalán nem olvasott mesét, szépirodalmat vagy ismeretterjesztő szöveget a gyermekével az elmúlt egy hónapban. A szülők 6,1%-a nem válaszolt erre a kérdésre.

Előfordult az utóbbi egy hónap alatt, hogy Ön a következő tevékenységeket végezte a gyermekével? – Mesét, szépirodalmat vagy ismeretterjesztő szöveget olvasott gyermekével – Az anya iskolázottsága szerint (p=0,000) és az apa iskolázottsága szerint (p=0,000) N=1156

Annak előfordulása, hogy a szülő az elmúlt hónapban együtt tanult a gyermekkel, vagy mesét, szépirodalmat, ismeretterjesztő szöveget olvasott, nem mutatott szignifikáns összefüggést sem a településtípussal, sem a család anyagi helyzetével.

Összegzés

Eredményeink szerint a szülők iskolai végzettsége jelentősen befolyásolja az otthoni nevelést, tanulást.

Első hipotézisünk beigazolódt, és látható, hogy az otthoni időtöltés minőségét valóban meghatározza a szülői státus. A magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei több időt töltenek önállóan a vizsgált tevékenységekkel (kivéve házimunkával), mint a legalacsonyabb végzettségű szülők gyermekei. Az anya iskolázottsága hatást gyakorolt a végzett tevékenységek időtartamára.

Második hipotézisünk is beigazolódt, miszerint az alacsonyabb státusú szülők nagyobb szükségét érzik külső segítő bevonásának az otthoni tanulásba, a házfeladat ellenőrzésébe, gyakorlásba.

Harmadik hipotézisünk részben igazolást nyert, mely szerint a társadalmi háttér egyenlőtlenségei a szülők gyermeknevelési tevékenységének egyenlőtlenségeiben is tükröződnek. Ezt elsősorban a gyermekkel való közös tanulás és a közös mese, szépirodalom vagy ismeretterjesztő szöveg olvasása kapcsán a szülők iskolázottságával összefüggésben mutattuk ki. A társadalmi háttér meghatározó egyéb változók (településtípus, anyagi helyzet) mentén nem igazolódt be hipotézisünk.

Támogatás: Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért

KINCS
KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

DEBRECENI
EGYETEM